

NÁRODNÍ KONVENT

Priority České republiky v novém institucionálním cyklu a mechanismus jejich prosazování

Shrnutí a doporučení vyplývající z diskuze kulatého stolu
Národního konventu o EU konaného dne 25. října 2019

Doporučení vypracoval Vít Dostál

AMO.CZ

Úvod do problematiky

Květnové volby do Evropského parlamentu, formulace Nové strategické agendy Evropské rady a blížící se nástup nové Evropské komise představují počátek nového institucionálního cyklu EU. Volby do EP i způsob výběru nové Komise signalizují proměnu těchto institucí. Postupnou změnou – umocněnou i blížícím se odchodem Spojeného království z EU – procházejí vztahy mezi členskými státy. Polarizace relací v některých agendách má vliv na schopnost Evropské rady řešit klíčové otázky EU a možnosti Rady EU při rozhodování či jednání vůči dalším institucím. Předsedkyně Evropské komise zároveň představila ambiciózní agendu, a to zejména v klimatické, hospodářské (a sociální), digitální, bezpečnostní a zahraničněpolitické oblasti. Řada formulovaných cílů však může být v rozporu se zájmy ČR. Pro českou evropskou politiku je proto nyní klíčová debata o dopadech nového institucionálního nastavení na její priority.

Rámec diskuze kulatého stolu

Diskuze se vedla o čtyřech okruzích otázek:

- 1) Jaké změny přináší nový institucionální cyklus s ohledem na postavení Evropské komise, Evropského parlamentu a členských států (Rady) a co je jejich příčinou?
- 2) Jaké lze očekávat vztahy mezi institucemi v příštích pěti letech ve vybraných prioritních oblastech české evropské politiky (vnitřní trh, migrace a bezpečnost, klimatická politika)?
- 3) Jak by ČR měla pracovat s jednotlivými institucemi – jak zlepšit včasné prosazování klíčových priorit vůči Evropské komisi a v rámci Evropského parlamentu, zejména pokud jde o klíčové otázky evropské politiky ČR?
- 4) Které členské země budou pro Českou republiku představovat nejvhodnější partnery k prosazení jejích priorit?

Podkladem pro diskusi byl dokument zpracovaný Vítem Dostálem, Ondřejem Mockem, Tomášem Jungwirthem, Magdou Komínkovou a Kryštofem Krulišem z Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), která byla odborným garantem kulatého stolu. Psaná stanoviska k diskusním otázkám připravili Lubor Lacina z Mendelovy univerzity a Vladimíra Drbalová ze Svazu průmyslu a dopravy ČR.

Úvodní slovo přednesl ředitel Odboru koordinace evropských politiky Štěpán Černý. Poukázal ve svém vystoupení na aktuální situaci kolem schvalování Evropské komise a obecně shrnul prioritní témata České republiky.

Podkladový dokument představil Vít Dostál z Asociace pro mezinárodní otázky (AMO). Věnoval se zaprvé proměně institucionálního prostředí po volbách do Evropského parlamentu, a to s důrazem na všechny klíčové instituce – Evropský parlament, Evropskou komisi a Evropskou radu s Radou EU. Zadruhé hovořil o politické agendě předsedkyně Evropské komise v oblastech vnitřního trhu, azylové a migrační politiky a klimatické politiky, které byly pro podkladový dokument vybrány po dohodě s Úřadem vlády. V závěrečné části představení se věnoval východiskům pro českou evropskou politiku ve světle nového institucionálního rámce.

Lubor Lacina ve svém příspěvku zdůraznil, že možnosti Evropské komise budou ovlivňovat volby a nálady v některých členských státech – např. v Itálii a Německu. Poukázal také na

skutečnost, že nástroje unijní politiky budou do značné míry předurčeny podobou víceletého finančního rámce. První návrh tohoto rozpočtu připravila ještě předchozí Komise. Lubor Lacina dále zmínil, že ČR by se měla snažit jasně vyjádřit, čeho chce dosáhnout, a neopírat se při prosazování priorit pouze o Visegrádskou skupinu, ale zejména o Německo.

Vladimíra Drbalová ve svém příspěvku shrnula priority Svazu průmyslu a dopravy ČR. Upozornila na dva negativní trendy v EU – pokulhávající produktivitu a nedostatky na trhu práce. Zmínila několik cílů z programu Ursuly von der Leyenové, na které se SP ČR hledí s obezřetností (např. rozšiřování hlasování kvalifikovanou většinou, záměr posunout EU nad závazky Pařížské dohody nebo podřídit Evropský semestr supervizi Evropského parlamentu. Na druhou stranu zdůraznila iniciativy, které SP ČR podporuje, mezi něž patří nový akční plán pro oběhové hospodářství, nová strategie biodiverzity nebo podpora malým a středním podnikům. V neposlední řadě podotkla, že by se ČR neměla upínat pouze na partnery ze zemí Visegrádské skupiny a tvořit nové aliance podle konkrétních zájmů. Vladimíra Drbalová zmínila kromě tradičních podporovatelů vnitřního trhu také Španělsko a Portugalsko v oblasti silniční dopravy nebo severské země ve sféře tzv. wellbeing economy.

S doplňujícím stanoviskem shrnujícím pohled Evropské komise vystoupili Zdeněk Čech a Irena Moozová. Doplnili informace o všech šesti průřezových oblastech politických cílů pro Evropu na dalších pět let; tedy o zelené dohodě pro Evropu, hospodářství, které pracuje ve prospěch lidí, Evropě připravené na digitální věk, ochraně evropského způsobu života, silnější Evropě ve světě a novém impulsu pro evropskou demokracii. Kromě shrnutí a zdůraznění některých konkrétních iniciativ poukázaly také na příležitosti pro Českou republiku. Připomněli, že v první polovině svého mandátu mají noví komisaři navštívit všechny členské státy, čímž se nabízí pro ČR možnost komunikovat jim své pozitivní priority.

S prvním diskuzním příspěvkem vystoupil poslanec Evropského parlamentu Luděk Niedermayer. Uvedl novou realitu Evropského parlamentu a změnu možností utváření většin v jeho rámci, jež vynikají vysokou variabilitou. Připomenul provázanost zájmu EU řešit klimatickou krizi a možností, jež jsou jí dány silnou pozicí v mezinárodním obchodě. Podotkl, že priority Komise a Parlamentu jsou již stanoveny a je nyní na členských státech – včetně ČR – jak obratně se s nimi vypořádají. Pro Českou republiku je podle něj podstatné, aby byla součástí kompetentního mainstreamu, jehož centrem bude zejména Německo.

Debaty se zúčastnili zástupci a zástupkyně resortů, evropských institucí think-tanků i akademické obce, mezi nimi: Bohumil Čáp (ČMKOS), Vladimír Němec (MZV), Luděk Stavinoha (MZV), Ivan Voleš (HK), Tomáš Jungwirth (AMO), Jitka Savin (MPO), Petra Holubičková (Ministerstvo dopravy), Marián Sekerák (AMBIS) a Irena Moozová (Evropská komise).

V rámci debaty proběhla ze strany zástupců zaměstnanců polemika s prioritami formulovanými zaměstnavateli či vládou, a to zejména v oblastech sociální, klimatické a migrační politiky. Zmíněn byl dále záměr Evropské komise realizovat konferenci o budoucnosti Evropy. Tento počín je podle diskutující nezbytné vnímat jako příležitost pro formulaci vlastních zájmů ze strany ČR, a to i vzhledem ke skutečnosti, že důležitou úlohu na obsahovém naplnění konference bude mít místopředsdkyně Evropské komise Věra Jourová. Vystupující dále s velkým zájmem hovořili o ambiciózní agendě Komise v oblasti digitalizace, kterou je podle jejich mínění třeba vnímat jako příležitost dalšího rozvoje a růstu. V neposlední řadě diskutující opakovaně zmiňovali význam českého předsednictví v Radě EU, které připadne na náročné období, kdy by již všechny podstatné iniciativy Evropské komise měly být v legislativním procesu.

Navrhovaná doporučení

Závěry diskuze kulatého stolu Národního konventu lze shrnout do následujících doporučení:

Doporučení Národního konventu o EU:

- 1. Česká republika musí hrát aktivní a konstruktivní roli při prosazování svých národních priorit** v kontextu nově schválené strategické agendy a chystaného pracovního programu Komise Ursuly von der Leyenové.
- 2. Mezi trvalé priority České republiky patří prohlubování vnitřního trhu včetně jeho digitální dimenze.** Česká republika by se měla i nadále profilovat jako evropský lídr v dokončování vnitřního trhu a plné integraci čtyř svobod.
- 3. Vytváření koalic mezi členskými státy je efektivním nástrojem pro prosazování sdílených zájmů.** V tomto smyslu by ČR měla vyhledávat a podporovat stejně smýšlející skupiny států dle priorit v konkrétních oblastech.
- 4. Plánovanou konferenci o budoucnosti Evropy by ČR měla uchopit jako příležitost pro formulaci vlastních zájmů.** Na počátku by měla zřetelně formulovat svá očekávání od formátu a výstupů tohoto dialogu.

Tento text není prostým zápisem jednotlivých příspěvků, které byly v diskuzi předneseny. Neobsahuje tedy vše, co bylo v diskuzi řečeno, a nevyjadřuje názor všech účastníků na všechna diskutovaná témata. Jedná se o shrnutí nejdůležitějších bodů a formulaci doporučení na základě proběhlé diskuze.

Národní konvent o Evropské unii představuje diskuzní platformu, která je stálým místem pro debatu o evropských otázkách v ČR.

Projekt, koordinovaný na půdě Úřadu vlády České republiky, propojuje zástupce vlády, obou komor Parlamentu ČR a Evropského parlamentu, odbornou veřejnost, neziskový sektor a sociální partnery a další zainteresované aktéry.

Více o Národním konventu najdete na internetových stránkách www.narodnikonvent.eu, na Twitteru [@KonventEU](https://twitter.com/KonventEU) a na facebookovém [@konventeu](https://www.facebook.com/konventeu) a instagramovém profilu [@narodnikonvent](https://www.instagram.com/narodnikonvent).